

E. v. NORVEŠKA

(Rur. Court H.R., 29. 8. 1990, Series A no. 181-A)

1. - 6. [...]

7. Vlagatelj pritožbe je norveški državljan, rojen leta 1948. Leta 1965 je bil udeležen v prometni nesreči, v kateri je utrpel resno poškodbo možganov in pozneje pokazal izrazito težnjo po agresivnih dejanjih.

Leta 1967 je bil obsojen za [...] napad in povzročitev telesne poškodbe [...]

8. Od leta 1973 do 1978 je bil približno štiri leta pridržan v Centralni bolnici v Telemarku ali Umobolnici v Reitgjerdetu v skladu s predpisi Zakona o duševnem zdravju.

9. Leta 1978 je bil vlagatelj pritožbe po napadu na svojega očeta postavljen pod „sodno opazovanje“. Psihiatrično izvedensko mnenje je ugotovilo, da ni duševno bolan, da pa ima nerazvite in trajno oslabiljene umske zmogljivosti in da pri njem obstaja jasna nevarnost storitve novih kaznivih dejanj. [...]

10. [...]

11. 3. julija 1978 se je tožeči organ odločil vlagatelja pritožbe zapreti v [...] Državno institucijo za kaznovalno in preventivno pridržanje Ila.

12. - 19. [...]

20. Med trajanjem pridržanja je bil vlagatelj pritožbe pred Okrajnim sodiščem Askerja in Baeruma spoznan za krivega za tri napade na jetniško osebje v Ili in Ullersmu in obsojen na šest mesecev zavora. [...]

Sodišče je ugotovilo, da potrebuje psihiatrično pomoč [...] V skladu s tem je pooblastilo tožeči organ, da odredi varnostne ukrepe po 1. odstavku 39. člena Zakona o kazenskih sankcijah, razen pridržanja v varstvenem oddelku ali ukrepov v točkah (e) in (f) [glej točko 34 [...]]

21. Po odsluženih kazni je bil vlagatelj pritožbe izpuščen 18. novembra 1983. 19. decembra 1983 je bil aretiran in pridržan, ponovno obtožen [istih] kaznivih dejanj. Na novo pridobljeno psihiatrično izvedensko mnenje je prišlo do istih zaključkov kot prejšnji dve.

22. [...] Sodišče je za maksimalno dobo petih let pooblastilo tožeči organ, da odredi katerikoli ukrep po 39. členu [...]

23. Vlagatelj pritožbe se je pritožil na Vrhovno sodišče zaradi odločitve o preventivnem pridržanju. 12. januarja 1985 je sodnik Rostad v imenu soglasnega sodišča izjavil:

„[...] Ugotavljam, da so zahteve za odreditev preventivnega pridržanja izpolnjene. [...]”

24. 7. Novembra 1985 je bil g. E po odločbi Ministrstva za pravosodje iz Ile premeščen v Ullersmo. [...]

25. - 26. [...]

27. [...] Ministrstvo za pravosodje je odločilo, naj se vlagatelj pritožbe izpusti iz Ullersma pod pogojem, da bo živel v hiši v Skienu pod nadzorstvom Službe za pogoje izpuste.

28. 19. aprila 1988 je vlagatelj pritožbe napadel socialne delavce, ki so ga nadzorovali, in Ministrstvo za pravosodje je še istega dne odločilo, da bo preventivno nadzorstvo po točkah (a) in (c) 1. odstavka 39. člena vsaj za kratek čas zamenjalo s pridržanjem v varstveni ustanovi po točki (f). Vlagatelj pritožbe je bil premeščen v Okrajni zapor v Arendalu.

29. 27. aprila je vlagatelj pritožbe začel postopek proti Ministrstvu za pravosodje pred Mestnim sodiščem v Oslu. Zatrjeval je nepravilnost odločitve z dne 19. aprila. 18. maja, med visočnostjo primera, je Ministrstvo za pravosodje odločilo, naj se vlagatelj pritožbe ponovno postavi pod preventivno nadzorstvo [...]

30. Po več nasilnih incidentih je Ministrstvo za pravosodje 21. julija [...] odločilo, naj preventivno nadzorstvo v Skienu preneha in naj se vlagatelj pritožbe vrne v Ilo [...]

Gospod E. je 3. avgusta, med sodnimi počitnicami, začel postopek pred Mestnim sodiščem v Oslu. V svoji vlogi je zahteval hiter postopek. [...]

Primer je bil sprva dodeljen enemu, 8. avgusta pa drugemu sodniku. Po vrnitvi s počitnic dne 15. avgusta je sodnik pričel s pripravo obravnave, pri tem pa je naletel na težave pri iskanju stika z vlagateljevim odvetnikom, ki ga ni uspel navezati do 24. avgusta. [...] Obravnava je bila razpisana za 7. september, prvi dan, sprejemljiv za vse udeležene. [...]

V svoji sodbi 27. septembra je sodišče zavrnilo vlogo. [...]

31. [...]

32. 11. januarja 1989 je bil vlagatelj pritožbe pred Okrajnem sodišči v Krageru spoznan za krivega groženj in napada [...] Še naprej je ostal pridržan v Ili po točki (e) 1. odstavka 39. člena. [...]

33. [...]

34. 39. člen Zakona o kazenskih sankcijah se glasi:

„1. Če je sicer storjeno kaznivo dejanje [...] s strani nekoga z nerazvitimi ali trajno oslabljenimi

umskimi zmogljivostmi in obstaja nevarnost, da bo kršitelj zaradi svojega stanja ponovil tako dejanje, lahko sodišče pooblasti tožeči organ, da kot varnostni ukrep:

- (a) kršitelju predpiše ali prepove določen kraj bivanja;
- (b) postavi kršitelja pod nadzorstvo policije ali posebej odrejenega nadzorstvenega svetovalca in mu naloži, da se jim javlja v določenih časovnih presledkih;
- (c) kršitelju prepove uživanje alkoholnih pijač;
- (d) kršitelju dodeli v varno zasebno nego;
- (e) kadar je to mogoče, kršitelja nastani v umobolnici, sanatoriju, domu za nego ali varstvenem oddelku v skladu s splošnimi predpisi, kot jih razglasi Kralj
- (f) pridrži kršitelja v zaporu

[...]"

35. - 47. [...]

48. Vlagatelj pritožbe se je pritožil zaradi več kršitev 4. odstavka 5. člena Konvencije, ki se glasi:

„ Vsakdo, ki mu je bila odvzeta prostost, ima pravico začeti postopek, v katerem bo sodišče hitro odločilo o zakonitosti odvzema prostosti in odredilo njegovo izpustitev, če je bil odvzem prostosti nezakonit.”

49. [...] Oseba, ki ji je bila odvzeta prostost, je upravičena do „zakonitosti” odvzema prostosti ne le glede na zahteve domačega prava, temveč tudi glede na besedilo Konvencije [...]

50. [...] Sodni nadzor mora biti dovolj širok, da lahko pretrse tiste pogoje, ki so bistveni za zakonit odvzem prostosti. [...]

51. [...] Sodeče sodišče lahko poleg tega, da izreče določeno zaporno kazen, pooblasti tožeči organ - in posledično Ministrstvo za pravosodje - da naloži varnostne ukrepe, vključno s pridržanjem v varstvenem oddelku ali preventivnim pridržanjem v zaporu za določeno najdaljšo dobo. [...]

52. - 59. [...]

60. Sodišče najprej opaza, da je imel gospod E. možnost, da pred rednim sodiščem izpodbija vsako odločitev Ministrstva, da mora ostati pridržan ali se vrniti v varstvo [...]

Sodišče zaključuje, da v tem pogledu Konvencija ni bila prekršena.

61. [...]

62. Če norveško sodišče meni, da sporna upravna odločba ni sprejemljiva, je zaključek sodbe navadno le ugotovitev o neveljavnosti akta. Toda Sodišče zadovoljuje dejstvo, da bi v primeru neveljavnosti odločbe o pridržanju norveško sodišče lahko - v skladu s splošnimi pravili sodnega nadzora - odredilo izpustitev osebe. Ukaz za takojšnjo izpustitev bi lahko temeljil na 148. členu Zakona o civilnem postopku, po katerem sme sodišče na podlagi zahteve odločiti, da je mogoče sodbo izvršiti še pred pravnomočnostjo, če „tako zahtevajo posebne okoliščine”. [...]

Glede na to v tem pogledu nismo odkrili kršitve 4. odstavka 5. člena.

63. Po mnenju vlagatelja pritožbe čas približno dveh mesecev od začetka postopka pred Mestnim sodiščem v Oslu 3. avgusta do izdaje sodbe 27. septembra ne ustreza pojmu „hitro”. [...]

63. [...]

64. Sodnik, ki mu je bil primer dodeljen, je potreboval nekaj časa za opravo nujnih poizvedb. Toda jasno je, da so bile začetne zamude povezane z vložitvijo pritožbe v času sodnih počitnic.

Konvencija pa zahteva, da države stranke organizirajo svoje pravosodne sisteme tako, da se sodišča lahko podredijo nekaterim zahtevam (glej sodbo v primeru Bezicheri, 25. 10. 1989, Series A no. 164). Da se zagotovi hitrost obravnavanja zadev, so sodne oblasti zavezane izvesti potrebne priprave tudi v času počitnic, kar je še posebej pomembno, če je na kocki posameznikova osebna svoboda. [...]

65. Revizijski postopek nikakor ni bil opravljen „hitro”, zato je prišlo do kršitve 4. odstavka 5. člena.